

Corpus alienum in de tong

Een 3-jarige jongen werd verwezen naar de afdeling spoedeisende hulp van een medisch centrum vanwege een zwelling van de tong. Röntgenologisch onderzoek wees uit dat het om een volledig intact gebitselement ging dat bij eerdere presentatie op de afdeling spoedeisende hulp over het hoofd was gezien. Het corpus alienum werd onder algehele anesthesie probleemloos verwijderd. Een corpus alienum in de lip komt in huisartsenpraktijken en op afdelingen voor spoedeisende hulp veel voor. Een vreemd lichaam in de tong is daarentegen minder vaak beschreven. Lichamelijk onderzoek is de sleutel bij het stellen van de diagnose. Bij twijfel dient een röntgenopname te worden gemaakt.

Groh OR, Southwold A, Verbeek PCM. Corpus alienum in de tong
 Ned Tijdschr Tandheelkd 2010; 117: 433-434
 doi: 10.5177/ntvt.2010.09.10142

Gegeven

Een 3-jarige Italiaanse kleuter met blanco voorgeschiedenis presenteerde zich op de afdeling Spoedeisende Hulp van een medisch centrum. Tijdens zijn vakantie in Nederland was hij op zijn kin gevallen en had hierbij een tijdelijke tand verloren. Het kind had geen klachten, maar de ouders kwamen hun kind op de dag van het trauma "toch even na laten kijken". Bij lichamelijk onderzoek werd geconstateerd dat gebitselement 71 ontbrak. Daarnaast was sprake van een kleine oppervlakkige laceratie van 0,5 cm aan de anterieure zijde van de tong. Verder onderzoek aan het aangezicht liet geen afwijkingen zien. De ouders waren gerustgesteld en zouden thuis in Italië een controle-afpraak regelen. Vijf dagen later bezochten ouders en patiënt dezelfde afdeling wegens een toegenomen zwelling van de tong. De patiënt was niet ziek en had geen last van de zwelling. Hij had geen koorts, pijn of problemen met eten.

Diagnostiek en behandeling

Bij lichamelijk onderzoek was een zwelling te zien aan de mediane tongsulcus met centraal een harde witte kern. Doordat nader onderzoek ernstig werd bemoeilijkt door het gedrag van de patiënt, werd een röntgenopname gemaakt. De röntgenopname liet het verloren gewaande gebitselement 71 zien, geprojecteerd over de tong (afb. 1). Onder algehele anesthesie was het gebitselement gemakkelijk te verwijderen, zonder veel nabloeding.

Beschouwing

Over een corpus alienum in de mond is in de literatuur reeds een aantal casusbeschrijvingen verschenen. Meestal betrof het metalen voorwerpen en glas, maar plastic voorwerpen, visgraten, borstelhaar en fragmenten van een tandartsboor, evenals het mondstuk van een pijp zijn ook beschreven

Afb. 1. Röntgenopname van het verloren gewaande gebitselement 71, geprojecteerd over de tong.

(Arora en Ruprecht, 1978; Shugar et al, 1980; Patell, 1991; Da Silva et al, 2000).

De eerste casusbeschrijving van een fragment van een gebitselement in de tong dateert van 1952 (McDonnell en McKiernan, 1986). Sindsdien zijn hierover slechts enkele casussen gepubliceerd (Haidar, 1986). Het waren echter altijd fragmenten van gebitselementen in de tong, maar niet een volledig intact gebitselement. Gebitselementen die de lip penetreren en hierin blijven vastzitten zijn een veel vaker beschreven fenomeen (Allen, 1981; Da Silva et al, 2005). Traumatische schade aan gebitselementen wordt veroorzaakt hoofdzakelijk door vallen en gebeurt voornamelijk bij jongens in de eerste 10 levensjaren (Da Silva et al, 2005).

Bij een lokale zwelling van de tong moet buiten een corpus alienum differentieel diagnostisch worden gedacht aan een bijtwond, een (status na) piercing, een oraal fibroom, een lokaal granuloom (gumma), een orale keratose, de ziekte van Riga-Fede, een cyste of een neoplasie/maligniteit (Inagaki et al, 2009; Goddard et al, 2010). Het lichamelijk onderzoek staat op de eerste plaats. Bij twijfel of zich in de orale weke delen een corpus alienum bevindt, biedt röntgenologisch onderzoek uitkomst (Shugar et al, 1980). Een occlusale opname heeft de voorkeur boven een schuin-laterale cefalometrische röntgenopname vanwege de overlapping van de mandibula (Shugar et al, 1980, McDonnell en McKiernan, 1986; Da Silva et al, 2005). Dit is echter afhankelijk

van de lokalisatie van het corpus alienum in de tong. Alleen als er sterke klinische aanwijzingen zijn voor aspiratie of ingestie van een corpus alienum en dit corpus alienum zich niet in de orale weke delen bevindt, kan een röntgenopname van de thorax worden gemaakt. Visualisatie daarop kan moeilijk zijn ten gevolge van superimpositie van de ribben (Mazrani et al, 2007).

Eerdere casusbeschrijvingen vermeldden dat bij fragmenten van gebitselementen in de lip en de tong aan beide zijden van de lip of de tong een laceratie moet zijn die is ontstaan doordat de lip of tong klem heeft gezeten tussen de incisieven in de bovenkaak en de incisieven in de onderkaak (McDonnell en McKiernan, 1986).

Discussie

Bij het eerste lichamelijke onderzoek was in deze casus niet aan de ventrale zijde van de tong gekeken. Bij laceraties van de tong dient deze altijd nader te worden geïnspecteerd en gepalpeerd. Bij enig vermoeden van een corpus alienum in de tong is zorgvuldig onderzoek van groot belang omdat reactief tongoedeem een obstructie van de bovenste luchtweg kan veroorzaken (Da Silva et al, 2000). Overige complicaties zijn dehydratie en verminderde voedselinname (Inagaki et al, 2009).

Leermoment

Een gebitselement als corpus alienum in de tong is een redelijk zeldzaam fenomeen. De diagnose laat zich het best stellen door grondig onderzoek van de tong naar ventrale en dorsale laceraties. Bij twijfel of een gebitselement zich in de weke delen bevindt, dient een occlusale röntgenopname te worden gemaakt.

Literatuur

- * Allen FJ. Dental fragments in the lips. *Int J Oral Surg* 1981; 10: 260-263.
- * Arora BK, Ruprecht A. Foreign body in tongue. *Oral Surg Oral Med Oral Pathol* 1978; 45: 823-825.
- * Da Silva EJ, Deng Y, Tumushime-Buturo CG. An unusual foreign body in the tongue. *Br J Oral Maxillofac Surg* 2000; 38: 241-242.
- * Da Silva AC, De Moraes M, Bastos EG, Moreira RW, Passeri LA. Tooth fragment embedded in the lower lip after dental trauma: case reports. *Dent Traumatol* 2005; 21: 115-120.
- * Goddard R, Madigan J, Mehanna P. Unusual case of spontaneous discharge of pus (infected cyst) through the dorsum of the tongue. *Br J Oral Maxillofac Surg* 2010 Feb 18. Epub ahead of print.
- * Haidar Z. A tooth in the tongue. *Oral Surg Oral Med Oral Pathol* 1986; 61: 568-569.
- * Inagaki LT, Sullcahuamán JA, Hernandez LSM, Dezan CC, Walter LR. Tongue granulomatous lesion caused by mandibular primary incisors eruption. *Pediatr Dermatol* 2009; 26: 640-641.
- * Mazrani W, McHugh K, Marsden PJ. The radiation burden of radiological investigations. *Arch Dis Child* 2007; 92: 1127-1131.
- * McDonnell DG, McKiernan EX. Broken tooth fragments embedded in the tongue: a case report. *Br J Oral Maxillofac Surg* 1986; 24: 464-466.
- * Patel KS. Foreign body in the tongue: an unusual site for a common problem. *J Laryngol Otol* 1991; 105: 849-850.

Casuïstiek

- * Shinohara EH, Horikawa FK, Ruiz MM, Shinohara MT. Tongue piercing: case report of a local complication. *J Contemp Dent Pract* 2007; 8: 83-89.
- * Shugar MA, Kelly JH, Glinski EJ, Strome M. An unusual foreign body of the tongue masquerading as malignancy. *Laryngoscope* 1980; 90: 673-675.

Summary

A foreign body in the tongue

A 3-year-old boy was referred to the emergency department of a medical centre because of a local swelling of the tongue. Radiographic imaging concluded that it concerned a complete tooth, which had been overlooked during an earlier visit to the same department. The foreign body was removed easily under general anaesthesia. A foreign body in the lip is a feature frequently seen by family physicians and in emergency departments of medical centres. However, a foreign body in the tongue is, by contrast, less often reported. Physical examination is the key factor in diagnostics. When in doubt, a radiograph should be made.

Bron

O.R. Groh, A. Southwold, P.C.M. Verbeek

Uit de afdeling Chirurgie van het Flevoziekenhuis in Almere

Datum van acceptatie: 1 juni 2010

Adres: O.R. Groh, Flevoziekenhuis, postbus 3005, 1300 EG Almere

or.groh@gmail.com